

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztő-
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

ÚJ KELET

ZSIDO-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára páyau-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 február 20 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 42 szám

5685. Sövat 26

Cailleaux előtérben

Nagyon erős illúzió kell ahhoz, hogy az emberek még mindig egyesektől reméljék Európa gazdasági anarchiájából a kivezető utat. Különösen, ma amikor a külső adottságok messze fölébe nőttek az emberi akaróknak. A franciák azonban mindig az optimizmus népe voltak és röltőbb hittek abban, hogy egyes emberek ereje még a hegyeket is megtudja mozdítani. Ez a hit dobta félre az utból Millerandot és Poincarét, ez a hit emelte az ország élére Herriot-t és Domergue-t.

A latin temperamentum azonban igen befolyásolható pillanatnyi hangulatoktól. A francia népi és politikai szeszély hullámvonalai ismét súlyosdóben van és a hírek szerint Herriot-t igyekeznek örvénybe elmeríteni. A szeszély nem mérlegel, a politikai ösztön nem ismeri a háládatosságot. Egyszerre két oldalról is kikezdték Herriot-ot: bal- és jobboldalról. A klerikálisok a pápai követség megszüntetése miatt haragszanak rá, a radikálisok és szocialisták gazdasági politikáját ítélik el. Páris, a sikerek városa nem sokáig tűri el bálványai sikerét, de attól sem zárkozik el, hogy letaszított bálványait reaktiválja.

Herriot-t elérte minden jóhiszemű politikus közös végzete, ama naiv közmondás igazsága, hogy nem lehet mindenkinek eleget tenni. Pedig érdemei bokrosak, akarata tiszta és elszánt volt, csupán emberfeletti feladatokkal nem bírt megbirkózni, — azzal a feladattal, hogy a háboru pusztításait, a francia gazdasági életet is megrázózkodtató szükségzerűségeket megszüntetni tudja.

A jelek szerint azonban Herriot közelgő bukása egyáltalán nem jelenti a francia radikalizmus bukását. És ez az egyetlen vigasztaló motívum benne.

A francia szocialisták és polgári radikálisok egészen komolyan gondolnak Cailleaux-nak, a háboru martírjának politikai reaktiválására. Nagy sor ez és aligha történhetne meg másutt, mint Franciaországban.

A béke barátjai, a haladás igazi hívei számára Cailleaux reaktiválását kétségtelenül nagy örömmel veszik tudomásul. Hiszen ez azt jelentené, hogy Franciaország véglegesen szakít a háborus mentalitással és az egyéni hősiességek, a szenvedésnek és hűségnek újra piedesztált emel. Mert Cailleaux egyénisége ennek a hármastulajdonosnak élő megtestesülése. Kevés embere van Franciaországnak, aki elvei és meggyőződése mellett annyit törletlen akarattal és elszántsággal tartott volna ki, mint Cailleaux. Szinte romantikus egyéniség — érzelmeit illetőleg — és ezzel homlokegyenest ellenkezően számító, pallérozott agyvelő, aki egyike volt Franciaország legkittünőbb pénzügyminisztereinek.

Cailleaux reaktiválása tehát ugy elvi, mint pénzügyi szempontból jogosult volna. Rehabilitációja tulajdonképen már akkor megtörtént, mikor Herriot intézkedésére megjelenhetett Anatole France temetésén. Az amnesztia-rendelet koronát tett erre a rehabilitációra — és ime három hónap is alig telt el azóta és a francia radikálisok már a politikai reaktiválásra gondolnak.

Bizonyos, hogy a reaktiválás gondolatát a francia frank újabb zuhanása, a drágasági hullám merész lendülete is sietteti a francia politikások agyvelejében. Franciaország politikailag és katonailag a kontinensen igen erősnek mutatkozik, amit a szovjet elismerése és az Egyház merész félretelése is igazol. Minden gondját most a gazdasági konszolidáció képezi, mely egyedül teszi nyugtalaná Frankonban a kedélyeket. Az, hogy a frank zuhanása pillanatnyilag megállott, még nem jelenti a nyugalmat és a stabilitást.

Ezért érthető, hogy a radikálisok Cailleaux pénzügyminiszterségére gondolnak.

Bármily lehangoló az, hogy Herriotnak menni kell, mégis van valami vigasztaló a szocialisták és radikálisok új orientációjában. Azt mutatja ez, hogy a radikalizmus a béke és a háborus multtal való szakítás útján még egy lépéssel tovább akar menni és az elvi hűséget, a meg nem alkvást gyakorlati és gazdasági eredményekkel akarja összekapcsolni. Még a legnagyobb elfogultság sem állíthatja, hogy az elvhűségnek és a gyakorlati rátermettégek különb férfiakadna ma Franciaországban Cailleauxnál.

A világ demokratikus közvéleménye min-

denesetre igen nagy érdeklődéssel tekint Cailleauxnak a politikai szintéren való megjelenése elé. Ezt az érdeklődést még az az aggodalom sem csökkentheti, hogy Cailleaux reaktiválása esetleg a jobboldali agitációt fogja megerősíteni és komoly támadási anyagot ad a nemzeti blokk korifeusainak kezébe, akik Cailleaux-t még ma is árulónak tekintik. Pedig ez az aggodalom annál is inkább indokolt, mert a francia radikalizmus története azt igazolja, hogy valahányszor a baloldali pártok szélsőbal felé toldottak el, sorsuk rohamosan közeledett a teljes elbukás felé.

Albánia lemondott a Szent Naum hegységről

Jugoszlávia közölte a francia és angol követekkel a megegyezést

(Belgrád, febr. 19. Az Új Kelet tudósítójától.) Hosszu ideje folyt az S. H. S. királyság és Albánia között a két ország határan fekvő Szent Naum-hegység birtoklása körüli viszály a népszövetség előtt. Ez a hely stratégiai és gazdasági szempontból egyaránt fontos és mindkét állam igényt tartott rá. A határok rendezésénél, bár az S. H. S. állam történelmi és egyházi természetű indokokkal is támogatta igényét, a Szent Naum-hegyet Albániának ítélték, ami ellen azonban Jugoszlávia felebbezésével élt.

Most az ügyben fordulat állt be, amely Jugoszláviára kedvező. Az albán kormány ugyanis a népszövetségnek bejelentette, hogy lemond a Szent Naum-hegységre bejelentett igényéről. Így ez a fontos pont az S. H. S. állam területébe kebeleződik be. Ellenértékül Albánia jelentéktelen koncessziót kapott. Bel-

grádi politikai körökben a kolostor visszaszerzése kedvező hatást keltett.

A megegyezésről Ninesics Momcsillo külügyminiszter hétfőn délelőtt informálta Grenard belgrádi francia és Joung angol követet. Hosszas beszélgetés során ismertette előtük azt a megállapodást, amelyet Spalajkovics párisi jugoszláv nagykövet a párisi albán ügyvivővel létesített és amely a nemzetközi fórumok előtt egyizben már Albánia javára eldöntött kérdést az SHS. királyság kívánsága szerint rendezte. A nagyhatalmak képviselői, főként a megegyezés fejében, Albániának adott petróleumkoncessziók iránt érdeklődtek.

A belgrádi „Rjecs“ értesítése szerint a szent-naumi kérdés még mindig a nagykövetek tanácsa előtt fekszik és az fogja — most már a megegyezés figyelembe tartásával — a végleges döntést ebben az ügyben meghozni.

Péntek reggelre proklamálták a diáksztrájkot

Az orvoskari dékánátus három abszencia után nem igazolja a félévet

(Cluj-Kolozsvár, február 19. Az Új Kelet tudósítójától.) Az Új Kelet megírta, hogy a most megalakult országos diákszövetség vezetői közvetlenül azután, hogy Anghelescu miniszter a legridegebb formában megmondotta, hogy nem hajlandó őket fogadni, elvben proklamálták az általános diáksztrájkot. A sztrájk tényleges megkezdésének időpontját titokban tartották s csak annyit került nyilvánosságra, hogy tizenöt napon belül kiadják a jelt a sztrájk megkezdésére. Közben egy újabb tárgyalási kísérlet is történt, amely azonban, amint az Új Kelet mai számában megírta, eredményre nem vezetett.

Ma azután kipattant a sztrájk megkezdésének napjának titka, megérkezett a bukaresti diákság központi bizottságának manifestuma. Már tegnap a késő esti órákban ezek a manifestumok kézről kézre jártak, hivatalosan azonban csak ma délelőtt folyamán juttatták el a központi kiküldöttek az egyetemi előadásokat hallgató diákokhoz. A manifestum elmondja, hogy Anghelescu miniszter nemcsak hogy visszautasította a diákság követeléseit, hanem még a küldöttséget sem volt hajlandó fogadni. Az önértében megsértett diákságnak nem maradt más hátra, mint az általános diáksztrájk proklamálása. A manifestum felszólítja a romániai egyetemeken keresztény ifjúságot, hogy február huszadikától, péntek reggel 9 órától kezdve szüntessék meg az egyetemi tanfolyamok hallgatását.

A sztrájk proklamálásának híre ma délelőtt terjedt szét a kolozsvári egyetemen. A hirt meglehetősen vegyes érzelmekkel fogadták,

különösen az utolsó szemeszter hallgatói és az a diákság, amely komolyan veszélyeztetve látja egy évi tényleges tanulásának eredményét. A kolozsvári egyetemeken ugyanis holnap kezdődnek meg az index aláíratások is s így a sztrájk megkezdésének napja ezzel összeesik.

Értesülésünk szerint a délután folyamán az egyetemi tanács sürgős megbeszélésre tilt össze. A sztrájkhangulat különösen az orvosi fakultás első és második évén általános a és a felsőbb tanfolyamokon általában elkedvtelenedést okozott a hír. A kolozsvári egyetem orvosi fakultásának dékánátusa a délután folyamán felszólította valamennyi professzorát, hogy pénteken előadásait minden körülmények között tartsák meg és mindenütt olvassanak fel katalógust. Az az orvostanhallgató, aki holnapot kezdve három abszenciát szerez, elveszti a félévet, mert indexét a tanár nem írhatja alá. Értesülésünk szerint valamennyi fakultás hasonló körrendeletet adott ki.

A mai nap folyamán a hatóságok rendkívüli megbeszélésre gyűltek össze és megtették az intézkedéseket abban az irányban, hogy az egyetemi sztrájk egyfelől külső megnyilatkozásokban ne fajuljon el, másfelől pedig, hogy azok, akik sztrájkolni nem akarnak, az előadásokat zavartalanul látogathassák.

Igen korai lenne még véleményt formálni abban az irányban, hogy ennek az egész különös jellegű sztrájknak milyenek a kilátásai. Tény az, hogy legalább kifelé, az egyetemi hatóságok a legszigorubbban el vannak határozva arra, hogy a diáksztrájkot minden rendelkezésre álló eszközzel letörlik.

A Ruthenberg-koncesszió a nemzetközi döntőbíró előtt

Mawromatis nem akar építeni, csak pénzt keresni

(Hága, február 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy február tizedikén a nemzetközi döntőbíró tárgyalja a palesztinai elektromossági koncesszió ügyét. Mint ismeretes, 1913-ban Mawromatis görög alattvaló koncessziót kapott a konstantinápolyi kormánytól arra, hogy Jeruzsálemben közúti vasutat, vízvezetékét és világítási tüzemeket építsen. A brit kormány azonban, amely a háború alatt és a megszállás idején a tervek egy részét megvalósította, most nem akarja elismerni Mawromatis koncessziójának jogérvényét és hasonló koncesszióval ruházta fel Ruthenberg mérnököt, aki szintén ilyen természetű, de sokkal nagyobb-szabású terveket terjesztett a kormány elé. A görög kormány magáévá tette a Mawromatis ügyét és a hági békebíró előtt vitte.

A nemzetközi bíróság e hó 10-én megnyitotta a tárgyalást és ismertette az ügy előzményeit. A görög kormány nevében Mr. Purchas és a párisi görög követ, M. Politis emelkedett szólásra. Politis beszéde végén az angol kormánytól kétszáz-ezer font kárterítést követelt Mawromatis el-esett haszná fejében.

Ezután sir Douglas Hogg, brit főügyész ismertette az angol álláspontot. Mawromatis követeléseit tarthatatlannak mondotta, mert a török kormány a koncessziókat még a háború kitörése előtt adta, amikor ugyanis Mawromatis még nem volt görög, hanem török alattvaló és a koncesszió dekrétumában kimondottan egy török társaság számára adandó kedvezményéről volt szó. Hogg ezután felolvasta azt a levelezést, amely a londoni gyarmatiügyi hivatal, a jeruzsálemi kormányzó, továbbá Ruthenberg mérnök és Mawromatis között folyt le. Végül arra a következtetésre jutott, hogy az angol kormány koncessziója Ruthenberg javára jogilag teljesen rendben van és Mawromatis semmiféle jogsérelem nem érte.

Sir Douglas Hogg élesen polemizál Politis görög megbízottal, aki azt állította, hogy a cionista szervezet közbenjárására kapta Ruthenberg a Palesztina-kormánytól a koncessziókat és hogy Ruthenberg maga is a cionisták egyik reprezentánsa. Ez abszolute nem helytálló, mert Ruthenberg soha nem volt a cionista szervezet képviselője. A Palesztina-mandátum szerint a cionista szervezetnek Palesztinában tanácskozási jogai vannak, egyébként a kormány teljesen független tőle. A görög jogi képviselő beszédében rámutatott Jonson Hicks mostani belügyminiszter szerepére is, aki annak idején mint az alsóház tagja ellenezte a Ruthenberg-féle terveket. Ez igaz, de akkoriban Hicks azért ellenezte, mert a kormánnyal szemben is ellenzék volt. Tehát véleménye semmiképpen sem fedheti a brit kormánynak a Ruthenberg-koncessziók tárgyában elfoglalt álláspontját.

Sir Hogg beszéde során rámutatott Mr. Chur-

chil akkori gyarmatiügyi miniszter egyik beszédére, amelyben teljesen elerőtlenítette Johnson Hicks ellenzéki beszédét. A beszéd nyomán akkoriban a Ruthenberg-koncesszió ellenző javaslatot kétszáz-kilencvenkét szavattal harmincöt ellenében visszautasították. Az angol jogi képviselő azzal végezte beszédét:

— Hangsúlyozom, hogy Nagybritannia feladata

Bizalmatlansági indítvány Vaitoianu miniszter ellen

Aktasikkasztással vádolták a Consiliul Dirigentet a parlamentben

Bucuresti-Bukarest, február 19. A kamara mai ülése igen izgalmas lefolyású volt. Napirend előtt Matei erdélyi liberális képviselő szólalt fel, aki azzal vádolta a volt Consiliul Dirigent-et, hogy bukása előtt megsemmisítette a működését kompromittáló aktákat.

Az interpellációra Mihai Popovici válaszolt, aki mindenekelőtt visszautasította a vádat, majd kijelentette, hogy Matei előtte annakidején visszautasította a román állampolgárságot.

A napirend során Mihai Popovici szólalt fel elsőnek, aki élesen támadta a kormány kivándorlási politikáját.

— A kisebbségek is állampolgárok — mondotta. Miért kell őket kivándorlásra csábítani. Vagy a kormány rabszolgáknak tekinti a kisebbségeket?

Moldován ezután bizalmatlansági indítványt terjesztett be Vaitoianu miniszter ellen, amelyre kérte a sürgősség kimondását.

Gyilkosság pásztoróra közben

Újabb bestiális gyilkosság Budapesten

(Budapest, február 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A budapesti rendőrségnek tegnap telefonon jelentették a Teréz körút 6. szám alatti bérházból, hogy Leirer Amália nevű leányt halva találták szobájában. A rendőrség azonnal kiszállt a helyszínre, ahol az első szempillantásra meg lehetett állapítani, hogy az ágyában vérben fekvő leány gyilkosságnak esett áldozatul. Rövid nyomozás után megállapította a rendőrség, hogy Leirer Amália textilgyári hivatalnoknő volt, majd pezsgős-leány lett az egyik barban, ahonnan egy gazdag hollandi ur kivette, aki azóta állandóan pénzzel támogatta. Három héttel ezelőtt fürdőhelyre akart utazni, a leány el is bucsuzott lakásadónójától, akitől azzal vált el, hogy másnap korán reggel a gyorsvonattal elutazik és lakása kulcsát magával viszi a leány.

A gyilkosságra úgy jöttek rá, hogy a gazdag hollandinak feltűnt a leány hosszas elmaradása és ezért édesanyját látogatta meg, akinél a leány elmaradásának oka felől kérdezősködött. Miután nem kapott kielégítő felvilágosítást, a leány édesanyjával együtt felmentek a Teréz-körúti lakásra, ahol behatolva, megdöbbenve találták az ágyban a leány vérben fekvő holttestét.

A rendőrségnek az a feltevése, hogy az

a zsidók számára Palesztinában nemzeti otthon biztosítani, azonban e feladatokkal kapcsolatosan senkit jogában nem akarunk megbántani. Így természetesen Mawromatis urat sem.

Mawromatis egyébként az újságírók előtt kijelentette, hogy számára mindössze annyi gyakorlati értéke van az esetnek, hogy amennyiben sikerül megnyerni a pert és a kormányt kárterítésre ítélnék, az ő igényekkel lépne fel és pedig a jaffai tervekből kifolyólag is. Eszé ágában sincs a terveket komolyan megvalósítani. Sokkal nagyobb tizlet számára, ha néhány ezer font sterlinget kap minden kockázat nélkül.

A román kormány sziliáns szellemének bebukása az intézkedéseknek addig, míg a német választ kap.

A német-román kor az esti órákban a követ ki a kormány: Egyes ték, hogy Románia bizottság döntőbírói ügyében. Ez a hír nem kormány egyébként eldésnek a közvélemény likálni fog valamennyi Románia igazát bizony Németség szisztema vonja magát kötelezett

Hivatalosan megcáf napvilágot látott hírt életbe is léptetett német alattvalók vagy "Viitorul" ezzel kapcsol Németség — amikor földi sajtóban — úgy

A pénzügyminiszté volt a Németség elbályok ügyében.

Az értekezlet ko nem adta bizonyítékát megegyezéssel megold számára az egyetlen mazása igaza tudatáb Románia ennél fogva jelenlegi káros situác előkészületet a szül életbeléptetésére.

Jellemző tünete a ma Kolozsvárra érke hiányzik a lej kurzus loan már a román-né Berlin, február 19

nagyobb a gyönyörű hon hamis színjáték tünk... És ha pé meggyaporodva megiz teletére készítet ha amikor otthon munde ételle csiklandozta az vagyok én itt, ha amelynek gyönyörűs itt maradnál velem,

És Rabbí Ábrah meg fogta anyja kezé a grófnő büszkén kit a kis szobából.

És Rabbí Ábrah mélyedt a Tóra titk És elérkezett az haljon új hiteért. szülőanyja után és Vilnába, hogy titokb De szülei felism tettek, megkínózták tovább is megmaradt És amikor kivitt piacra és a mágiya utolsó kérését kérte testvéreikhez:

— Ne gondolj az igazság az Isten mért. De hadd besz És rabbi Ábra zsidók felé fordulva

— Orvosok nyomora Oroszországban. Az orosz városokban letelepedett orvosok legtöbbje nyomorban van és minden foglalkozás nélkül lézengenek olyannyira, hogy az orvosi kar nagyrésze felproletarializálódik. A szovjet egészségügyi hatóságai most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy ezeket az orvosokat falukba, messzi tartományokba költöztetik, ahol érezhető ugyan az orvoshiány, de a megélhetés teljesen bizonytalan. Lehetséges, hogy a falukba költözködő orvosok egy kis pótlékot fognak kapni, legalább is addig, amíg kellő praxisra tesznek szert.

bibort és selymet, palotát és kertet és ment a rongyok közé, a tövisek közé, hogy megkeresse az igazságot... És utjában reátalált Izrael Istenére és az ő szent Törájára...

Vilnából Rómába, Rómából Amszterdamba bolyongott az ifjú gróf és Ábrahám szövetségébe lépve, Ábrahám lón a neve. És kenyeret evett sóval és vizet ivott mértékkel és lett kenyere, amire éhezett: a Tan, és vize, amire szomjazott: a Tóra...

És jött az anyja befátyolozott arccal, gyászoló fejvel és kérlelte őt könyörögve:

— Térj vissza hozzánk, térj vissza atyád házába és töröld le rólad a nagy szegényt. Dus palotád vár virágos kerttel és te itt kunyhóban lakol idegenek között. Selyem és bibor vár otthon és te rongyokban jársz szegények között. Dus lakomák várnak csillogó termekben és te itt éhezsz. Vagy talán hiszel a balgák világában?

És Rabbí Ábrahám Potoczky szelíden az anyjára nézett és szólt:

— Te azt hiszed, ó, anyám, hogy engem a tulvilág jutalom reménye csábított ide új testvéreim közé. Esküszöm neked, ha tudnám, hogy soha sem lesznek lelkenem a mennyei üdvösségben része, akkor is itt maradnék és elég volna nekem a földi jutalom, a földi gyönyörűség, hogy megismertem az igazságot... És hidd meg, ó, anyám, ha felvehetem reggel az imádsághoz az ezüstkoszorust taliszt, nagyobb öröömöm van, mint amikor a mi nagy uraink magukra öltik a selyem és biborpalástokat... És ha elmegetek esténként a Tan házába, hogy együtt tanuljam testvéreinkkel a Tóra igazságait,

A Caddik gróf

Irtá: Patai József

Negyvenkét gyertyaláng lobogott az asztalfőn és káprázva ontotta fényét a szandeci nagy caddik lángoló arcába, csillogó nagy szeméibe és a fehér abroszra leomló hófehér szakállára. Az asztal körül ülő hűvek áhitattal vetettek egy-egy pillantást a caddik felé, akit az egymás mellett álló negyvenkét sudár gyertyatartó mint diszország védett a kíváncsi szemektől. A távoliak csak káprázatot és sugárzást láthattak és olykor-olykor a szemek szent villanását. Meghökkenve vetették vissza fejüket az asztal fölé és hallgatták a gyertyák mögül ömlő péntek-esti imát:

Üdv veletek, Isten angyalai,
Béke angyalai, Ég angyalai;
Királyok királyainak Királya,
A Szent, ki küldött, áldott legyen...

És amikor a caddik felállt és a kicsorduló serleggel a kezében megszentelte a szombatot, mindenki látta, hogy a Béke angyalai, az Ég angyalai körüllegbék a fejét és megkoszorúzzák őt ama ötven felett való hetvenvirágos koszorúval...

A karmeli bor mellé finom szombati ételek kerültek az asztalra és már a szombatköszöntéskor ott párolgott a gyertyatartók mögött a szombati hal, megfűszerezve ama bűvös szerrel, amelynek a neve Szombat és amelynek illatát csak az érzi, akibe péntek este beleszáll a szombati lélek, hogy ünnepi hangulatban tartsa másnap estig, míg Szombatkirálynő el nem bucsuzik...

A szandeci nagy caddik leemelte a fedelet a halastárolról és miközben megízlelte a szombati ételt, magában mélyedve szólt:

— Ó, bárcsak éreznem tudnám én is egyszer a szombati halban azt az ízt, amelyet a szent caddik Potoczky gróf érzett...

— A rebbe szereti a halat? — kérdezte egy hang félénken.

A caddik idegesen pillantott fel:

— Balgaság! A halat szeretem? Egy ételt szeretni? Szerethet a hal engem? A világok Teremtőjét szeretem!...

Pár falatot lenyelt, aztán szinte szomorúan csóválta a fejét:

— Óh, bárcsak én is kidolgozhatnám egykor úgy a testet, mint a szent caddik Potoczky gróf. Sokan a hűvek közül, akik már ismerték a zsidó hitre tért Potoczky gróf szomorú történetét, megértették a caddik szavait, a többiek pedig meglepődve hallgatták:

— Kevesen tudják, milyen magas fokra emelkedett nemcsak a lelke, de a teste is... Hogyan tisztult meg minden földi salaktól... Hogy szállt, szállt oda, ahova már az ég angyalai sem tudják mind követni.

Az ég angyalai az ég magasságában születtek, nem kísérti őket sem bűn, sem szenvedély, sem öröm sem harag. De ő ott született Izrael elnyomóinak földi palotájában, hus és vérből. Biborban, selyemben nevelkedett és atyái házában bűne ringatta ölében.

És ifju lón a gyermekből és az ifju otthagyt

Hivatalosan cáfolják a romániai német tőke elleni represszáliákat

A berlini tőzsdén ma már nem jegyzték a lejt. A Reichstag Stresemann mellett áll a német-román konfliktusban

(Cluj-Kolozsvár, február 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Dimineata” szerint a kormány tegnap jegyzéket intézett von Freytag bukaresti német követéhez, amelyben ismét kifejté Románia intencióit az ismert konfliktusban. A kormány sajnálkozásának ad kifejezést, hogy Németország részéről semmi kísérletet nem tapasztal a konfliktus elsimítására. Románia nem fogadhatja el a jóvátételi bizottság döntőbíráskodását és ezért kénytelen közölni a német kormánnyal azokat a rendszabályokat, amelyeket foganatosítani kényszerül és pedig a német állampolgárok háborúelőtti javainak likvidálását, 26 százalékos külön bevételi tarifa alkalmazását a német árukra, maximális vámtarifa életbeléptetését.

A román kormány békülékenységének és konziliáns szellemének bebizonyítására elhalasztja ezeket az intézkedéseket hatályba léptetéséig mindaddig, míg a német kormánytól erre a jegyzékre választ kap.

A német-román konfliktus ügyében egyébként az esti órákban a következő hivatalos jelentést adta ki a kormány: Egyes lapok ma azt a hírt közölték, hogy Románia visszautasította a jóvátételi bizottság döntőbíráskodását a Generala-bankjegyek ügyében. Ez a hír nem felel meg a valóságnak. A kormány egyébként elhatározta, hogy az egész kérdésnek a közvélemény előtti ismertetése végett publikálni fog valamennyi okmányt, amelyek egyrészt Románia igazát bizonyítják, másrészt rámutatnak Németország szisztematikus kísérleteire, hogy kivonja magát kötelezettségei alól.

Hivatalosan megcáfolják azt a külföldi lapokban napvilágot látott hírt is, hogy Románia már életbe is léptetett bizonyos rendszabályokat német alattvalók vagy német tőkék ellen. A „Viitorul” ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy Németország — amikor ilyen híreket terjeszt a külföldi sajtóban — úgy jár el, mint a háborúban.

A pénzügyminisztériumban ma fontos értekezlet volt a Németország ellen foganatosítandó rendszabályok ügyében.

Az értekezlet konstata, hogy Németország nem adta bizonyítékát annak, hogy a függő viszályt megegyezéssel megoldani kívánja, ezért Románia számára az egyetlen út: saját eszközeinek alkalmazása igaza tudatában, követeléseinek biztosítására. Románia ennél fogva nem hosszabbíthatja meg a jelenlegi káros szituációt, hanem megtesz minden előkészítést a szükségesnek vélt intézkedések életbeléptetésére.

Jellemző tünete a konfliktusnak az is, hogy a ma Kolozsvárra érkezett berlini tőzsdjelentésből hiányzik a lej kurzusának jegyzése. Ez nyilvánvalóan már a román-német konfliktus eredménye.

Berlin, február 19. Hivatalosan megcáfolják a

nagyobb a gyönyörűségem, mint mikor egykor otthon hamis színjátékokba, hű multságokba mentünk... És ha péntek este a szombati lélekkel meggyapordva megzilelem a Szombatkirálynő tiszteletére készített halat, élvezetesebb előttem, mint amikor otthon minden nagy lakomák minden finom ételle csiklandozta az inyemet... Nem a tulvilágért vagyok én itt, hanem csupán a földi világért, amelynek gyönyörűségeit te is megismerhetnéd, ha itt maradnál velem, ó anyám...

És Rabbi Ábrahám Potoczky sirva fakadt és megfogta anyja kezét és elborította könnyeivel. De a grófnő büszkén kitépte kezét kezeiből és kifutott a kis szobából.

És Rabbi Ábrahám Potoczky mindjebban bele-mélyedt a Tóra titkaiba.

És elérkezett az idő, hogy szent mártírhálál hajjon új hiteért. Szívét megszállta a vágyódás szülőanyja után és elindult titokban szülővárosába, Vilnába, hogy titokban láthassa őt.

De szülei felismerték, elfogatták, börtönbe vették, megkínnozták és megsanyargatták és midőn tovább is megmaradt hiténél, máglyahálálra íteltették.

És amikor kivitték a szent caddikot a vilnai piacra és a máglya körül álltak a város népei, mint utolsó kérését kérte bírától, hogy beszélhessen új testvéreihez:

— Ne gondoljátok, hogy igazságot tettemek, az igazság az Istennél van és én meghalok a hitemért. De hadd beszéljek néhány szót hitem fiaimhoz.

És rabbi Ábrahám Potoczky a zokogva síró zsidók felé fordulva szóra nyitotta ajkait:

„Berliner Tageblatt”-nak azt a jelentését, hogy a német kormány Stresemann külügyminiszter kijelentése után még választ vár a román kormánytól a Németország által javasolt megoldásra vonatkozólag.

Miért huzódik Mittelmann József ügye Amikor egy ügyvéd presztizskérdést csinál egy ártatlan ember kilenc évi fegyházából

(Cluj-Kolozsvár, február 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet mai számában cikket írtam Mittelmann József ügyének mai állásáról. Amint az Uj Kelet olvasói, de egész Erdély közvéleménye tudja, Mittelmann József bűnügyében heteken át tartott a kolozsvári szigoranca-vezérigazgatóság hivatalosan kiküldött detektívjeinek bevonásával keresztlített nyomozás után cikksorozatot írtam, amelyben teljes alaposággal és az újságíró legteljesebb lelkiismeretességével bizonyítottam be, hogy Mittelmann József ártatlanul szenved.

Egy különös névtalálkozás folytán — az egyik brassói lap a Mittelmann-ügyet a maga hírlapi szenzációjának akarta felhasználni, amire némi jogcime az volt, hogy marosvásárhelyi tudósítóját ugyancsak Székely Bélának hívják és ez a Mittelmann-ügyben valóban irt is már régebben néhány cikket. Ennek a névtalálkozásnak kihasználása most azután odavezetett, hogy a brassói lapban olyan cikk jelent meg, amelynek beállítására legfeljebb a szenzációra éhes riportert igazolhatja, de nem azt az újságíró, akinek egyetlen szempontja van: Mittelmann kiszabadítása.

Való tény, hogy Mittelmann József védelmére már akcióbalepésem előtt Turnovszky dr. marosvásárhelyi ügyvéd Mittelmann édesanyjától, de nem magától Mittelmanntól megbízást kapott. Meg kell állapítanom, hogy bár Turnovszki a megbízás birtokában volt, még azt a fáradságot sem vette magának, hogy hónapokon át az ügy irataiba betekintsen, nem hogy a legkisebb lépést megtette volna Mittelmann kiszabadítására. Már ekkor Turnovszki társával közölni, hogy így az ügy tovább nem mehet. Turnovszki dr. akkor fogadkozott, hogy a jövőben teljesen az ügynek szenteli magát.

A nyomozómunkám befejezése után felkerestem Kertész dr.-t, akit megkértem arra, hogy együttesen dolgozzuk fel a nyomozás eredményének jogi adatait s ugyanakkor közöltük Turnovszki dr.-ral, hogy a munkamegosztás a következő lesz: Kertész Jenő dr.-ral én itten

— Ne sirjatok, ne zokogjatok értem, testvéreim. Egész életemben gyötört a gondolat, hogy a testnek talán nem lesz megtisztulása. A lelkemből kiégette a salakot a Tóra, a lelkemet megtisztította az isteni tan és az isteni szolgálat, de mi lesz a testtel, mely ilyen helyről származik, hogyan fog felemelkedni és megtisztulni a salaktól. És ime az Isten megkegyelmezett nekem és most ujjonghatok, hogy testem is megtisztul a tűzben és ime, mint az Ég angyala, oly tisztán szállhatok a mennyei ítélőszék elé, a Sechina oltalmazó szárnyai alá...

És a szent caddik beleugrott a lobogó máglya tűzébe és egész hangjával kiáltotta:

— Halljad Izrael és halljátok mind, az Isten, a mi Istenünk, az Isten egyetlenegy!

Mikor a szandeci nagy caddik befejezte az elbeszélést, könnyek csillogtak a szemében és az asztal körül ülő hívek szemei is megteltek könnyel.

— Ime, tudjátok, milyen magasra tud emelkedni az Isten választottja... Ó, magasságok magassága!... Ó, bárcsak kidolgozhatnám én is egykor ugy a testet, mint a szent caddik Potoczky gróf...

Aztán odaszólt a mellé ülő fiához:

— Folytasd a szombati dalt, fiam...

És az egész asztal körül egyszerre felzendült újra a szombati ének:

Üdv veletek, Isten angyalai,
Béke angyalai, Ég angyalai,
Királyok királyainak Királya,
A Szent, ki küldött, áldott legyen...

(Jóvátételi bizottság.) Stresemann csak annyit mondott, hogy Németország szabad kezet tart fenn magának és kategorikusan kétségbevonta annak jogosságát és lehetőségét, hogy Románia zár alá vehesse a német magánvagyonokat, mert ez súlyos nemzetközi következményeket provokálna és gazdasági körökben Románia külhiteleinek ártana.

A Reichstag külügyi bizottsága egyhangulag helyeselte Stresemann álláspontját a román-német konfliktusban.

feldolgozom a nyomozás adatait (ennek itt Kolozsváron kellett megtörténnie, mert hiszen jelenlétem feltétlenül szükséges volt erre) Turnovszki dr. fogja a bíróság előtt az ügy jogi részét képviselni és intézi a marosvásárhelyi adatgyűjtést és az egész eljárás vitelére Dobrescu szenátort, a Romániai Ügyvédi Szövetség elnökét kérem fel. Jelezni kívánom, hogy Kertész dr. ezt a munkát a legteljesebb önzetlenséggel vállalta és valóban nagy elfoglaltsága mellett is heteken át nap-nap után való nehéz munkával dolgozott fel az anyagot. Ennek a munkának elvégzésében természetesen bevontunk orvosszakértőket és detektíveket is. Ugyanezért Kertész dr. levélben több adat megkérését kérte Turnovszki dr.-tól, mely nélkül a munka befejezése lehetetlenné vált volna. Turnovszki dr. a legnagyobb készséggel fogadta el előterjesztésünket és vállalta a reális munkát, annál is inkább, mert kifelé az ügyet egyedül ő és Dobrescu jegyezték volna. Kertész dr. végig teljes névtelenségben akart maradni. Turnovszki dr. azonban az ügygel nem törődött, a kért adatokat, másolatokat be sem szerezte. Távirati és levélneli sürgetésekre végül Turnovszki dr. jelezte, hogy személyesen jön be Kolozsvárra. Ez meg is történt.

Több órán át folytattunk hármásban akkor tanácskozást, amelynek során sajnálattal kellett megállapítanunk, hogy Turnovszki dr. az ügyet még annyira sem ismeri, mint amennyire megismerhette az Uj Kelet valamennyi olvasója cikksorozatomból. Feltettük a kérdést, hogy a meglévő még jogilag hiányos adatok birtokában szabad-e azt a perfelvételt kérni, amelyet ha egyszer elutasítanak, akkor Mittelmann ügyét soha ebben az életben revízió alá venni nem lehet. Tekintetbe kellett venni azt is, hogy a bíróság a maga hatáskörében dönt afelől, hogy vajjon tárgyalást engedélyez-e magának a perfelvételnek megvitására. Már pedig az atmoszféra sokkal súlyosabb volt, sem hogy Mittelmann kísérleti nyulnak tekintsük Turnovszki dr. kriminológiai képességeinek megállapítására. Egyhangulag — Turnovszki dr. is — azt az álláspontot fogadtuk el, hogy a még hiányzó adatokat fokozott munkával kell beszerezni és ő vállalta minden további reális munka elvégzését. Dacára a sürgetéseknek, azonban Turnovszki dr. megint nem tett egyetlen egy lépést sem az ügyben. Amikor ügyvédi lelkiismeretességére hivatkozva munkáját megsürgöttük, egyszerre előrukkolt, hogy ő megsértve érzi magát.

Tekintettel arra, hogy Mittelmann József, akit a nagyenyedi fogházban kétszer is meglátogattam, számomra két ügyvédi meghatalmazást is adott át azzal, hogy teljesen reám bizza, miképpen akarom védelmét ellátni, — természetes volt ezután, hogy máshoz fordultunk bizonyos adatok gyors beszerzéséért.

A lényeg tehát az, hogy az ügynek eddigi huzódása egyedül Turnovszki Sándor dr.-nak tudható be, aki ügyvédi gyakorlatban példátlan nemtörődőmséggel ebben az ügyben vállalt kötelességének eleget nem tett. A helyzet ma az, hogy nekünk egyetlen egy célunk van: Mittelmann kiszabadítása és ezt nem vagyok hajlandó, legalább amíg rajtam mulik, semmiféle ügyvédi reklám-hajszolásnak kiszolgáltatni. Egyfelől Dobrescu szenátor, akivel ebben az ügyben Bukarestben három ízben is, napokon és éjeleken át tárgyaltam, másfelől Kertész Jenő dr. lelkiismeretessége és jogi tudása garancia arra, hogy Mittelmann József ügyében az fog történni, amit az ügy szeretete és az ügyvédi és emberi becsület, nem pedig amit holmi lelkiismeretlenség ürügykeresése parancsol.

Székely Béla

Lédererné szentimentális naplója

A bestiális asszony sötét ifjúsága

(Budapest, február 19. Az Uj Kelet tudósító-jától.) Kodelka Ferenc hentesmester bestiális gyilkosa: Léderer Gusztávné is asszony volt. Naplót vezetett. Nem nefelejtés, bűrbe, selyembe kötött album lapjaira írta le életét, de közönséges összevissza gyűrt fogalmazópapírra, hegyes német betűkkel, ceruzával. Sok mindent megvilágítanak a napló sorai, amelyből módunkban van szóról-szóra közölni azt a fejezetet, amelyben ifjúságának történetét meséli el Léderer Gusztávné. Kis iskolásleány korától addig, amíg Pozsonyba került kasszirosnőnek.

— Meine Kindheit war sehr traurig, — kezdte naplóját Lédererné. Az én gyermekkorom nagyon szomorú volt, egyetlen kincsem édesanyám szeretete volt. Szegény édesanyámmal csupa aggodás volt az életünk, nekem is, kis testvéreimnek is. Apám mindig részegeskedett. Attól az időtől kezdve, mióta eszemem tudom, édesanyámnak mindig dolgoznia kellett. Apánk semmitsem adott haza.

— Tizenégyéves koromig jártam iskolába. Az iskolából kikerülve községünkben, Schwechatban, a Schach-cég irodájának lettem alkalmazottja. De csak egy esztendőig dolgoztam az irodában. Bécsbe mentem, de rövid idő múlva visszatértem Schwechatba, mert nem tudtam megenni édesanyám nélkül. Bécsben megismerkedtem egy férfival, aki unokaöccse volt egy általunk jól ismert hölgynek. Amikor Bécsből visszatértem, a fiatalember meglátogatta szüleimet. Ekkor még csak 16 éves voltam, de anyám boldog lett volna, ha kezemet adom a fiatalembernek.

— A fiatalemberrel való ismeretségem két évig tartott. Egy szép napon kijelentette, hogy feleségül nem vehet, mert neki olyan após nem kell, amilyen az én apám.

— Ismét Bécsbe kerültem. Egy vasárnap délután észrevettem, hogy két ur követ az utcán. Felszálltam a villamosra, a két ur utánam. Szembeültek és beszélgetni kezdtek velem. Egyikükkel, Schmidt Mátyással összebarátkoztam és gyakrabban találkoztunk. Azt mondta, el akar venni feleségül és később erőlyesen sürgette, hogy mutassam be szüleimnek. Ráálltam kérésére és egy ünnepnap délután kimentünk szüleimhez. Édesanyámat egyedül találtuk otthon. Nagyon boldog volt szegény, hogy ilyen jó házasságot köthet a lánya.

Beszélgetés közben elszaladt az idő, apámról egészen megfeledkeztünk. Egyszerre háromnegyed kilenkor teljesen berugva és bemocskolva belépett. Anyám szegyenletében azonnal bevezette a kisebbik szobába, ahol apám örjöngeni, tombolni kezdett, majd kirohant és a vőlegénynek rettenetes szidalmak és gyalázatos szavak kíséretében ajtót mutatott. Magam is elsiettem a szörnyűség helyéről, hogy este tíz órára Bécsben lehessen, ahol akkoriban egy kávéházban voltam alkalmazásban.

— Nyolc nap múlva Schmidt Mátyás fölkeregette a kávéházban és egy kis cédulát nyomott a kezembe. Azt írta: Bocssás meg, de válnunk kell. Örült, eszeveszett kacagásban törtem ki, ez volt a feleletm Schmidt Mátyásnak. Schmidt rám nézett és eltávozott.

— Másnap kilenc órakor lakásomra hatoldalas levelet küldött egy hordárral Schmidt, amelyben azt írta, hogy egész éjjel a történeteken gondolkodott, belátja, hogy nélkülüm élni nem tud. Bocssás meg neki, — csupa rajongás volt az egész levél. A levélben közölte velem azt a tervét, hogy megesküszünk és kimegyünk Amerikába.

— De bennem ezen az éjszakán meghalt minden. Pénzt, sok pénzt akartam keresni, hogy így anyámon segíthessek. Visszatértem Bécsbe, felkerestem egy helyszerzőt, ahol megkérdeztek tőlem,

hogy nem lenne-e kedvem Pozsonyban állást vállalni. Örömmel mondtam igent, abban a hiedelemben, hogy Pozsonyban mindent elfelejték és majd jobb napok virradnak reám.

Stinnes ellen is merényletet tervezett a német cseka

A leipzig-i cseka-pör újabb szenzációját

(Leipzig, február 19. Az Uj Kelet tudósító-jától.) A mai ötödik tárgyalási napon még mindig Neumann fővádlottat hallgatták ki.

Neumann a következőket mondotta:

— Minthogy a „cseka” lemondott Seekt tábornok elpusztításáról, Skoblewski azt a megbízást adta, hogy intézzem el Stinnest. Magam mellé kaptam Poege, Szon és Margies kommunistákat, akik megfigyelték az Esplanade-szállodát Berlinben, ahol Stinnes meg szokott szállani. Minthogy esetleg Mühlheimben is ellehetett volna intézni Stinnest, a cseka utlevél-osztálya megszállott területekre szóló utleveleket állított ki számunkra. Azonban a cseka Stinnes megölésétől is elállott, minthogy egy másik kapitalista Borsig került előtérbe, a német fémiparosok szövetségének elnöke, aki akkoriban konfliktusba keveredett a munkások képviselőivel. Azonban utóbb Borsig leterítésétől is elállottak, mert az „ötös bizottság” megfontolás tárgyává tette, vajjon Borsig lelövetése kiváltana-e forradalmi megmozdulást.

Elnök: Ön azt az utasítást is kapta, hogy a kommunista árulók közül Rausch fodrason kívül Anna Zahnpfundot is intézze el hasonló

módon. Mondjon erre vonatkozólag részleteket. A vádlott: Amikor ezt a megbízást kaptam, valósággal könyörögtem az ötös tanácshoz, hogy kegyelmezzen meg a fiatal leánynak. Céljt is értem kérésemmel. Csak intőlevelet küldtünk neki, amelyben figyelmeztetjük, hogy abban az esetben, ha még egyszer árulást követ el, nem fogjuk őt megkímélni.

Az elnök ezután különböző kérdéseket intézett Neumannhoz, akit azzal is megbiztak, hogy néhány rendőrgyűnököt öljön meg. A rendőrgyűnökök azelőtt a kommunista párt tagjai voltak és mint árulókat kellett őket kezelni. Mindenekelőtt Wetzel és Jauche nevű detektíveket kellett volna elintézni.

A vádlott kijelentette, hogy Wetzel elintézésére Stuttgartba kellett utaznia. Később azonban baj volt, mert a házat, amelyben a detektív lakott, a Neumann mellé kirendelt Szon ellenőrizte, de oly ügyetlenül, hogy Wetzel mindent megtudott és Szont letartóztatták. Württembergben el kellett volna még intézni Wolz belügyminisztert és Schlottau stuttgarti detektívfőnököt, akik esküdt ellenségei voltak a kommunista mozgalomnak.

Ki felelős Ferdinánd trónörökös meggyilkolásáért

Scotus Viator feltűnést keltő cikke Pasics bűnről

(Cluj-Kolozsvár, február 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A londoni „Times”-ben Seton Watson, akit Scotus Viator írónak különösen az utódállamokban mindenütt ismernek s aki egyike volt azoknak, aki a kisebbségekért még a háboru előtt súlyos jelentőségű gazdasági harcot kezdett, újra napirendre hozta az a kérdést, amely hosszú ideig a háborus bűnösség felelősségét volt hivatva megállapítani. Scotus Viator ugyanis felveti újra a kérdést, hogy ki ölte meg Ferdinánd trónörökösöt és felelőségét és arra a konkluzióra jut, hogy

Pasicsot ebben a kérdésben súlyos felelőség terheli, amelyet tisztázni kell.

Ez annál is jelentősebb megnyilatkozása a kisebbségi jogok híres, sőt sok tekintetben bírhezt harcosának, mert a világháboru során ő volt az, aki Szerbia teljes ártatlanságát bizonyította. Most azután ugy látszik, véleménye megváltozott, mert cikkében újra visszatér erre a kérdésre és többek között idézi Ljuba Jovanovici volt szerb közoktatásügyi miniszter könyvének, a „Szláv vér” egyik fejezetét, amelyben az író a következő szenzációs részleteket közli:

Nem emlékszem teljes bizonyossággal, hogy május végén, vagy június elején történt, hogy Pasics a miniszterek előtt azt a kijelentést tette, hogy egyesek Szarajevóba készülnek Ferenc Ferdinánd megölésére céljából. Megállapították, hogy Belgrádban a bosnyák diákoknak egy titkos szervezete alakult ennek a gyilkosságnak keresztülvitelére. Erről Protici belügyminiszternek is tudomása volt és a minisztertanács jóváhagyásával rendeletet adott ki, hogy a bosnyák diákok tervezett merényletét megakadályozzák. Jovanovici azonban megállapítja könyvében, hogy

a hatóságok a rendelkezéseknek nem tettek eleget, mert maguk is résztvettek a komplotban.

Ennek alapján Scotus Viator felteszi a kérdést, hogy vajjon a szerb kormány közölte-e az osztrák kormánnyal, hogy Szarajevóban Ferdinánd trónörökös élete veszélyben forog. A múlt nyár során egyik bécsi lap hírt közölt ugyan arról, hogy 1914. július 18-án Pasics rendeletet küldött bécsi nagykövetéhez, hogy az haladéktalanul közölje Berchtold külügyminiszterrel a tervezett komplot ügyét

— Amennyiben ez igaz, — folytatja Seton Watson — úgy a szerb kormány ténylegesen mentesítve van a bűn minden felelőssége alól. Szerencsétlenségre abban a helyzetben voltam, hogy közvetlen elsőkézből nyert bizonyítékok során meggyőződjem arról, hogy

soha semmi ilyen vonatkozású utasítást Belgrádból Bécsbe nem küldöttek.

Tény ugyan az, hogy a bécsi szerb követ lépéseket tett abban az irányban, hogy Ferdinánd trónörökös szarajevói útját megihusítsa, azonban ez sem történt hivatalos uton, hanem csak magánjellegű beszélgetés során, amelyet Bilinsky akkori közös pénzügyminiszterrel folytatott le anélkül azonban, hogy a komplotot még csak távolról is érintette volna. Ha tehát Jovanovici volt közoktatásügyi miniszternek módjában volt ilyen megdöbbentő adatot közölni, ugy bizonyára Pasics is végre kielégítő választ adhat arra a kérdésre, elkövetett-e mindent, hogy a szarajevói merényletet megakadályozza, vagy pedig szándékosan hagyta, hogy az események útját misem zavarja.

Pasictól várja tehát Scotus Viator a választ annak a régi kérdésnek eldöntésére: hogy ki tulajdonképpen a bűnös a világháboru közvetlen kitérésében.

LEYRITZ VASUDVAR

tömegcikkgyára Temesvár Belváros, Jenő herceg-u. No 12.

Gyárt: egyelőre ablaksarkot 0, 1, 2, 3 és 4 számban és ágyvasalást 2 és 3 számban, legjobb minőségben, legolcsóbb árban és legpontosabb kivitelben. Vezérképviselő az ország területére:

Feuerstein Kálmán, Cluj, Strada Babes No 19.

Az Uj Kelet
ság
Szerkesztők
Felelős szerk.
Előfizetési
240 l
Az Uj Kelet
meg

Ugyán
döttünk n
ahnak, m

Pent
5865 Söv
1925 febr

jelentések
tesen fog
olyan so
van — é
fel zsidó
lapot meg
vényeikr
volna né
szerű, lel
sommásan
abban a
beérkezte

A blaj
estélyt re
latok tari

Zilaho
rendeztek
ennek az
zsidó meg

Borgo
az Aviva
sikerű „C
ber 28-án

Tordá
a rövid i
estélyeke
meg, a le
nem csak

az Aviva
városokba
gondolató

A szá
kulturst
cén. A be
gel figye
káját.

A szil
25-én tar
Retteg
gyűlés v
Az ünnep
Avivak é

Karán
karánsebe
estélyt re
nagy sik

Ezzel
anyag. S
odaáldozó
az eszkö

a mi lel

— A
visszaka
váradról
gimnázium
viráló biz
rálta. A
tósága dr
utján felt
nan ma é
ügyi min
prefektus
tesse ki
rendelkez

— M
linből jel
zsidó fest
elnöke, st
éves festő

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő-Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Ugyálszik, nagyon haragos üzenetet küldöttünk néhány nappal ezelőtt az aradi Hakoahnak, mert a feleletet, bőséges, vigasztaló feleletet hamarosan megkaptuk, — nem a Hakoah-tól, hanem Erdély minden részéből. Az Aviva- és Barisszia-csoportok mintha példát akarnának statuálni, mintha az erdélyi zsidó ifjúság jövenév esett csorbát akarnák kiköszörölni, néhány nap leforgása alatt szinte elárasztottak bennünket az ünnepélyekről szóló jelentésekkel. Lehetetlen mindegyikkel részletesen foglalkozni, — hál' istennek, ma már olyan sok Barissziánk és Aviva-csoportunk van — és mindannyian olyan komolyan fogják fel zsidó kulturhivatásukat, hogy egy egész lapot megtöltene a működésükről és rendezvényeikről szóló részletes recenzió. De bűn volna némán elsiklani a mi fiatalágunk nagy-szerű, lelkes munkája fölött és azért álljon itt sommásan az elmúlt hét ifjúsági kulturhivatásában a sorrendben, ahogyan a jelentések beérkeztek.

A blaji Aviva január 28-án műsoros Szokolovestélyt rendezett. Előadás, zene, ének és szavatok tarkították a műsort.
Zilahon, az Aviva és Barisszia együttesen rendeztek kulturstélyt, nagy sikerrel. Erdeme ennek az estélynek, hogy ez volt az első nagy zsidó megmozdulás Zilahon.
Borgoprundon, csak nemrég alakult meg az Aviva és december 28-án máris igen nagy sikerű „Chanuka ünnepélyt“ rendezett, december 28-án.
Tordán az Aviva-Hermóna rendszeresítette a rövid időközökben rendezendő zsidó kulturstélyeket. A legutóbbit február 1-én tartotta meg, a legközelebbit március 1-én rendezi. De nem csak a saját lakóhelyükön munkálkodnak az Aviva-Barissziák, hanem időről-időre más városokba rándulnak ki, hogy terjesszék a zsidó gondolatot.

A szásztrégeni Barisszia január 31-én nagy kulturstélyt és színelőadást tartott Besztercén. A besztercei zsidóság igaz gyönyörűséggel figyelte a régeni ifjak nagyszerű munkáját.
A szilágyfalusi Aviva és Barisszia január 25-én tartotta meg legutóbbi kulturstélyét.
Rettegen valóságos Aviva-Barisszia nagygyűlés volt, a rettegi Aviva Chanukaünnepélyén. Az ünnepség a dési, szamosújvári és bethleni Avivák és Barissziák közreműködésével folyt le.
Karánbesről ma érkezett az értesítés. A karánbesői Barisszia február 7-én zsidó kulturstélyt rendezett. Az estély magas nivóju volt nagy sikerrel zárult.

Ezzel kifogyott a mai napra egybegyűlt anyag. Szép a mi ifjúságunk működése, lelkes, odaadó — és mindennek fölött: zsidó. Zsidó az eszközeiben és zsidó a céljaiban. Ezért örül a mi lelkünk az ilyen megemlékezéseknél.

A nagyváradai premontrei-gimnázium visszakapja az elrekvirált épületrészt. Nagyváradról jelentik: Mint ismeretes, a premontrei-gimnázium egy részét a nagyváradai lakásrekviráló bizottság az akadémia részére elrekvirálta. A rekvirálás ellen a gimnázium igazgatója dr. Lorencu volt igazságügyi miniszter útján felterjesztéssel élt a kormányhoz, ahonnan ma érkezett Nagyváradra Anghelescu iskolaiügyi miniszter leirata, amelyben utasítja Catana prefektust, hogy az elrekvirált épületrészt üríttesse ki és bocsássa a premontrei-gimnázium rendelkezésére.

Max Liebermann súlyos beteg. Berlinből jelentik: Max Liebermann, a világhírű zsidó festőművész, a német művészakadémia elnöke, súlyosan megbetegedett. A hetvennyolc éves festő állapota aggasztó.

— Rotor-hajókat építenek Amerikában. Newyorkból jelentik: Az amerikai hajóársaságok között valóságos versengés van rotorral felszerelendő hajók miatt. A nemrégiben egyetlen rotorral felszerelt hajót át fogják alakítani háromrotorossá. Flettner tanár amerikai megbízottja tizenötezer dollárban számította ki az átalakítás költségeit. Ezt az összeget azonban a hajó egy év alatt minden körülmények között behozza. Egyelőre a rotor-hajók számára szükséges kellekeket Németországból importálják, de már alakultak társulatok Amerikában arra a célra, hogy a kellekeket az Unio területén állítsák elő.

— Kommunista zavargások Losoncon. Pozsonyból jelentik: Losoncon tegnap kommunistagyűlést tartottak, amely véres összetűzéssel végződött. Tauszig kommunista képviselő beszéde után a gyűlésen résztvevők közül körülbelül hétszázán a rendőrség felé mentek, mert a rendőrség a képviselő beszéde után a gyűlést feloszlatta. A tüntetők áttörték a kordont, mire a rendőrség sortűzet adott. A tömeg a mellékutcába futott, utközben pedig bevverte több ház ablakát. A zavargók közül harmincat előállítottak. Többen a tüntetők közül súlyosan megesbesültek.

— Kivándorlásra csábítással gyanúsított hajóársaságok. Aradról jelentik: Az aradi rendőrség tegnap nagyarányu razziát rendezett a hajóársaságok aradi fiók-irodáiban. A razzia eredményre vezetett, amennyiben három hajóársaság irodájában kivándorlásra csábító iratokat és felhívásokat találtak. A kivándorlásra csábítás gyanúsítottjai ellen, így a Cosulich Line, a Hamburg-Amerika Line és a Transatlantique ellen a rendőrség eljárást fog indítani.

— Szombati istentisztelet. A Ferdinánd király-uti zsinagógában a szombati istentisztelet d. e. 10 órakor veszi kezdetét. Szentbeszédet tart dr. Eisler Máttyás főrabbi.

▲ Akié a föld, azé az ország. Segítsétek ebben a munkában a Keren Kajemetet. ▼

— Kiterjesztik az ellenséges államokra vonatkozó korlátozások megszüntetését. Londonból jelentik: A december havában aláírt angol-német kereskedelmi szerződést, amely szerint Anglia törvényjavaslatot terjeszt be a háboruban a német állampolgárok és német kereskedelmi társulatokra életbeléptetett korlátozások megszüntetéséről, kiterjesztik a többi volt ellenséges államokra is, így Ausztriára, Magyarországra, Bulgáriára és Törökországra.

— Eljegyzés. Dr. Molnár Jenő ügyvéd és Grüll Klári Petroseni jegyesek.
— Lokalizálták az aradmegyei erdőtüzet. Aradról jelentik: Az Uj Kelet tegnapi számában beszámoltunk arról a rejtélyes erdőtüzről, amely Aradmegyében a kisajátított Wenckheim-féle erdőben keletkezett. Mint értesülünk, a kivezényelt nagyszámu katonaságnak sikerült a tüzet lokalizálni. A keletkezett kár a gyorsan foganatosított mentési munkálatok folytán nem olyan tekintélyes, mint azt az első órákban hitték, mert csupán mintegy hetvenöt holdnyi erdőterület égett le és a tűz főleg száraz galyakat és csenevész bokrokat pusztított el.

— Letartóztatott szlovenszói házasságszédeigő. Beregszászból jelentik: A beregszászi államrendőrség letartóztatta és az államügyészség fogházába kísértette Tóth Béla huszonhatéves kigyósi születésű tarpai napszámost, aki többeknek házasságot ígért és ezen az alapon nagyobb összeget csalt ki. Így Szabó Mária beregszászi lakostól ötszáz koronát szedett el, Timis Máriától és Lengyel Máriától pedig ugyancsak nagyobb összegeket csalt ki. A bűnügyi iratok között egész esomó fényképet találtak, amelyeket kedves emlékül ajándékozott a menyasszonyainak. Levelezgetett szerelmesen is Tóth Béla és csak természetes, hogy hűségesen megválaszolták a szerelmes leveleket. A bűnügyi iratok között van egy olyan fénykép is, amelynek üres oldalán egy negyvenéves és kétgyermekes szerelmes asszony következő sorai olvashatók: „Édes Bélám, szives üdvözet Mariskától.“ Sőt hatóságai igazolása is található az iratokban a bejelentéseknek, amelyekben Tóth Béla már bejelentette, hogy házasságot óhajt kötni. A rendőrség ez ügyben tovább nyomoz a károsultak után.

— A clujj izraelita jótékony nőegylet folyó hó 22-ikén, vasárnap délután a Newyork földszinti termében 4 órai kezdettel, ez évben utolsó műsoros teadélutánt rendez.

— Mai tárcánk. Mai lapunkban Patai Józsefnek egyik rendkívül érdekes novelláját közöljük, a „Caddik gróf“-ot. A chaszidok életéből merített, friss színekkel telített novella az illusztris szerző „Kabbala“ címen újabban megjelent kötetéből való. A szenzációsan érdekes könyv kapható az Uj Kelet könyvvezetélyében.

— Az álmos betörők. Athénből jelentik: A perzsa követ lakására betörők hatoltak be. Zavartalanul, kényelmesen dolgoztak és ugylátszik, megéheztek közben. Találtak a szekrényekben hided ételeket, nagyon jóízűen ehettek, mert utána megszomjaztak. Likörökben sem volt hiány. A likörök között állott egy üveg, amelyben valami eredeti perzsa készítményű kábítószert volt. A betörők ezt is megkóstolták és nem maradt el a hatás. Az italtól elkábultak, elaludtak és úgy találták őket boldog álomban reggel az egyik szoba padlóján.

— Beszakadt egy kolozsvári lépcsőház mennyezete. Csütörtök délelőtt könnyen végzetessé válható katasztrófa történt Fischer József dr. ügyvéd Unió-utca 18. számú házában. Kupferstein Mózes, a házban lakó szabó és fiatal menyé egy nagy kosárban téglát hordtak fel a ház padlására. A nehéz kosarat el-ejtették és ennek sulya átütötte a lépcsőház fölötti mennyezetét, amelyirtózatoss robajjal beszakadt. Az öreg Kupferstein és menyé mintegy nyolc méter magasságból lezuhantak a beszakadt részen. Szerencsére a mennyezet gerendázata hamarabb ért földet, úgy hogy ők csak erre estek rá és így súlyosabb sérüléseket nem szenvedtek. A padláson volt Kupfersteinnek négy éves kis fia is, aki azonban megőrizte lélekjelenlétét, amikor a gyanus neszt hallotta, elszaladt. Érdekes véletlenség, hogy a szerencsétlenség előtt alig egy perccel ment le Fischer dr. irodájából Bontescu volt miniszter, aki még ki sem lépett a kapun, amikor a szerencsétlenség megtörtént.

— Egy kolozsvári ügyvéd, mint a betörők orgazdája. Szenzációs fordulat állott be a Kolozsváron elfogott betörőbanda ügyében. A kihallgatott betörők vallomási alapján a rendőrség a tegnap letartóztatott egy ismert kolozsvári ügyvédet, aki ellen az a gyanu merült fel, hogy orgazdája lett volna a betörőbandának, tudott a betörésekről, sőt a lopott holmik közül a Geréb ügyvéd irógépeit ő maga vette volna meg. Az ügyvédet tegnap hallgatták ki. A kihallgatás alkalmával kijelentette, hogy az ügyhöz semmi köze nincs, az egyik betörőnek védője volt és innen ismeri. Azt is tagadja, hogy irógépet vásárolt volna tőlük. A gyanúsított ügyvéd ügyében a további vizsgálatokat Pop Leontin bűnügyi referens és Petrisor subkomiszár vezetik. A tegnap beszámoltunk, hogy Dragichiu bűnügyi osztályfőnök Cotz és Sassu detektívek kíséretében a tegnap éjszaka Marosvásárhelyre utazott. A marosvásárhelyi nyomozás sikerrel járt, amennyiben elfogták ott Moldovan rovtómultu betörőt, aki beismerte, hogy részt vett az Isacu Emil művészeti inspektor lakásán elkövetett betöréseknél. Az ügyben holnapra fordulat várható, amennyiben az illető ügyvédnél házkutatást fognak tartani, amelynek alapján az ügyvéd helyzete tisztázódni fog vagy jobbra, vagy balra. A bűnügy különben hovatovább mindinkább kiszélesedik. Tudomásunk van ugyanis arról, hogy különböző városokban a betörőbandával kapcsolatos újabb letartóztatások történtek. Az elérhető eredmények érdekében részleteket nem közölhetünk.

— Házi szarka. Jakab Mór kolozsvári lakos jelentést tett a rendőrségen, hogy nagyrétékü eüst- és fehérneműje mintegy tízezer lej értékben eltűnt. A feljelentés alapján Pop Leontin kapitány azonnal megindította a nyomozást. Néhány nap alatt előállította a tetteseket Márkus Julianna cselédleány és Venczel Mihályné személyében. A tulajdonképeni lopást Márkus Julianna követte el, aki cselédi minőségben bentfentes volt a házban. A lopásra Venczel Mihályné bujtatta fel. A házkutatás alkalmával Venczel Mihálynénál megtalálták az ellopott holmikat. Mind a kettőt átkísérték az ügyészségre.

* Ne féljen! Hyperol-lal készitse szájvizét, megvédi fertőző betegségektől, torokfájástól. Kapható minden gyógyszerüzletben és drogueriában.

* Székrekedés ellen Purgó eredeti dobozban.
* Gyöngéd és hamvas arcbőr a szépség főkelléke. Hogy ezt elérje, keverjen mosdóvizébe eredeti Mack-féle Kaiser Boraxot, amely egy természetes és ártalmatlan szer az arcbőr ápolására.

ozsonyban állást vállal, abban a hiedelemet elfelejték és majd

vezett

közölgöz részleteket. a megbízatást kapm az ötös tanácsához, fiatal leánynak. Célt utólevelet küldtünk nek, hogy abban az állást követ el, nem

özö kérdéseket inl is megbiztak, hogy n meg. A rendőrnista párt tagjai llett őket kezelni, uche nevű detekni.

ogy Wetzel elinté utaznia. Később ázat, amelyben a mellé kirendelt lenül, hogy Wetzel ont letartóztatták. olna még intézni chlottau stuttgarti ellenségei voltak

rökös

ról

zéseknek nem is résztvettek n.

felteszi a kérdést, szölte-e az osztrák Ferdinánd trónmult nyár során gyanis arról, hogy etet küldött bécsi féktalanul közölje zett komplott ügyét — folytatja Seton many ténylegesen ssége alól. Szeren-voltam, hogy köz-tekok során meg-

zásu utasítást küldöttek.

rb követ lépéseket aninád trónörökös an ez sem történt ellegü beszélgetés közös pénzügymia-azonban, hogy a tintette volna. Ha miniszternek mód-átot közölni, ugy-ító választ adhat ndent, hogy a ozza, vagy pedig események utját

Viator a választ e: hogy ki tulaj-etlen kitérésében.

R
égben,
etére:
19.

KÖZGAZDASÁG

A kényszeregyezési eljárások módosítása

A kolozsvári kamara e kérdésben újabb memorandumot terjeszt a kormány elé

(Cluj-Kolozsvár, február 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben jelentettük már, hogy az egyes kamarák és kereskedelmi testületek a folyton szaporodó fizetésképtelenségek és tömeges kényszeregyezési eljárások miatt több ízben értekezletet tartottak, amelyen megtárgyalták azokat a módosításokat és reformokat, amelyeket a jelenlegi kényszeregyezési eljárás rendszere megkövetel. Így a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara arra való tekintettel, hogy a kényszeregyezési eljárás a jelenlegi rendszer mellett igen bonyolult és rendkívül költséges, miáltal tekintélyes százalékkal csökkenti a fizetési zavarba jutott kereskedők részéről felajánlott kiegyezési kvótát, valamint miután a bírósági gyakorlat alapján a kényszeregyezések esetében mindig ügyvédet neveznek ki vagyongépelőnek, aki legtöbbször nem rendelkezik kereskedelmi szakismerettel, mely pedig elkerülhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az immobilis lett üzletet tovább lehessen vezetni, memorandummal fordult az igazságügyi miniszterhez és kérte a kényszeregyezési eljárásról szóló 1915. évi 4070. M. E. számú rendelet alábbi módosítását:

Külföldiek érdeklődése a budapesti árumintavásár iránt

(Cluj-Kolozsvár, február 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette már az Uj Kelet, hogy a tavaszi budapesti árumintavásárt a budapesti kereskedelmi és iparkamara nemzetközi jelleggel rendezi április 18-27. között. Ez évben történik először, hogy a budapesti vásárt nemzetközi jelleggel rendezik és így első ízben van alkalmunk a romániai gyáraknak és iparvállalatoknak is megjelenni azon a piacon, amelyhez oly nagy és régi üzleti összeköttetések fűzik. Ennek nagy jelentőségét teljes mértékben használták ki az összes külföldi érdekeltek, mert — értesülésünk szerint — a külföld részéről oly nagy érdeklődés nyilvánult meg, hogy a január 31-éig kitűzött határidőig a rendelkezésre álló kiállítási területet a külföldiek kétszeresen túljegyezték. Erre a nagy előjegyzésre való tekintettel a rendezőség a vásárterület megnagyobbítását határozta el. Ez sikerült is, amennyiben a nagy Iparcsarnokon kívül a Városligetben lévő majdnem összes középületet megszerezte a vásár céljára, azonkívül több ideiglenes pavillon épült.

Miután ily módon sikerült megnagyobbítani a vásárterületet, a rendezőség a január 31-én lejárt jelentkezési határidőt meghosszabbította február végéig. Természetes, hogy elsősorban a már előjegyzett, de helyszűke miatt az első terminusból kimaradt jelentkezők igényeit elégítik ki és azért nagyon tanácsos, hogy az érdekeltek minél előbb biztosítsanak helyet, mert előreláthatólag a most megszerzett területet is pár napon belül tul fogják jegyezni. Kilátás van arra, hogy a kormány az áruminták ki- és visszazállítását vámmentesen fogja engedélyezni. Ez a kérdés pár napon belül elintéződik, mert a budapesti kamara megbízottja Bukarestben a napokban fog arról tárgyalni a kormánnyal. A vásárigazolvány alapján a vásárra utazók a legnagyobb kedvezményeket vehetik igénybe úgy a vizum, mint a vasúti költség tekintetében. Tehát minden intézkedés megtörténik, hogy az utasok a legnagyobb kényelemben utazhassanak és a kedvezményeket a lehető legegyszerűbb módon vehessék igénybe.

Az érdeklődők egyébként mindenre kiterjedő felvilágosítást nyerhetnek az összes erdélyi kereskedelmi és iparkamaráknál, Kolozsváron dr. Kiss Béla kamarai titkárnál, ahol a vásárigazolványt is beszerezhetik.

† Befejeződött a szabóiparosok szaktanfolyama. Ma ért véget a kolozsvári iparkamara által rendezett szabóipari szaktanfolyam. Mint értesülünk a tanfolyam eredménye telje-

1. A kényszeregyezések során a vagyongépelő ügyvéd mellé minden esetben nevezzen ki a bíróság kereskedőkből és szakemberekből álló tanácsadó- és ellenőrző-bizottságot, melynek tagjai díjmentesen lássák el tisztségüket.

2. A rendeletben előírt határidők redukáltsanak, a bíróságokat pedig utasítsák főleg költségcsökkenés szempontjából, valamint, hogy a hitelezők gyorsan és kedvező kvótában kapják meg követeléseiket a határidő pontos betartására.

3. Végül, hogy a kiegyezési kvóta minimumjaként negyven százalékot állapítsák meg és hogy ezen minimális kvótán alól ne legyen helye kényszeregyezési eljárásnak, hanem ehelyett rendes csődmegnyitás következzen.

Miután a kamara előterjesztésére az igazságügyi minisztérium még semmiféle választ nem adott, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara e hó 22-én megtartandó rendkívüli közgyűlésén újból elő fogja terjeszteni a kényszeregyezési eljárás módosítására vonatkozó javaslatát és memorandumban kéri fogja az igazságügyi minisztertől a módosítás mielőbbi végrehajtását.

sen kielégítő és ezért a kamara vezetősége elhatározta, hogy a közel jövőben a többi szakosztályok részére is rendez hasonló tanfolyamokat.

† A francia frank árfolyamcsökkenése.

Lapunk más helyén jelentettük már, hogy a párisi tőzsdén ismét komoly nyugtalanságra adott okot a francia frank újabb árfolyamcsökkenése. Pénzügyi körök nem is reménykednek abban, hogy a frankot magas kurzuson stabilizálni lehet, mert a szövetségesekkel szemben fennálló függő kölcsönök miatt a külföldi devizák egyre drágulnak. A francia lapok ismét komoly formában írják arról, hogy a kormány a valutaszpekuláció letörésére erőteljes intézkedésekre készül. A francia frank áresését a kedvezőtlen francia költségvetéssel is összefüggésbe hozzák. Az idei budget 32 milliárd kiadással szemben csak 28 milliárd bevételt tüntet fel, ami egy győztes állam költségvetésében is komoly aggodalomra adhat okot.

† Bélyeg- és illetékügyek utmutatója. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kiadásában egy igen hasznos kis füzet jelent meg, amely a bélyeg- és jogilletékekre vonatkozó, Erdélyben érvényben lévő törvényeket és szabályrendeleteket ismerteti. A füzet jól csoportosított áttekinthető munka, amelyben a laikus is kiismeri magát. A kereskedelmi és iparkamaránál és az összes könyvkereskedésekben kapható.

† Uj rendelkezés a határmenti áruküldeményekre. Temesvárról jelentik: A temesvári kerületi igazgatósághoz rendelet érkezett, amely szerint a határmenti zónába menő küldeménynél a fuvarlevélre rávezetendő, hogy belső fogyasztásra szánt, mert különben a küldemény ötven százalékkal több exportilleték alá esik.

† A nyersolajtermelés statisztikája. A világ nyersolajtermelése a legújabb statisztika szerint 1924-ben 15 millió vagon volt, melyből az Egyesült Államok 71 százalékot, Mexikó 11 százalékot, Oroszország 5 százalékot, Románia 1.3 százalékot, Lengyelország 0.5 százalékot termelt.

† A biztosítótársaságok ellenőrzése. Bukarestből jelentik: Az igazságügyminisztériumban tanácskozás folyt a biztosítótársaságok ellenőrzésének kérdésében. Megállapították, hogy több olyan biztosítótársaság dolgozik, amelyik a tönk szélén áll, de csődöt mégsem kér maga ellen. Mithogy ezeknek a biztosítótársaságoknak működése adott esetben a közönségre nézve komoly hátránnyal járhat, a minisztérium elhatározta, hogy a biztosítókat erőteljesebb ellenőrzés alá veszi. Mint hírlik, ez az intézkedés főként egyes regátbeli intézetek ellen irányul.

† Ujabb kényszeregyezés. Marosvásárhelyről jelentik: Grün Dávid ruhakereskedő tegnap csődönkívüli eljárás iránti kérelmet adott be a marosvásárhelyi törvényszékhez. Hitelezőinek negyvenszázalékos egyezséget ajánlott fel.

† Furnir-gyár Temesváron. Temesvárról jelentik: Mint értesülünk Temesváron a közeljövőben furnir-gyárat helyeznek üzembe. A furnir-gyár produkció képességét még nem ismerjük ugyan, de életképessége biztosítottnak látszik, miután furnirszükségletünknek majdnem háromnegyed részét import utján kellett beszereznünk.

A mai valutapiac

A mai napon újból felélénkült a devizapiac. Szilárd tendencia mellett a következő árfolyamokon a történet kötelessé: Osztrák korona 353-357, magyar korona 365-370, cseh korona 5-88-5-92, francia frank 10-45-10-50, svájci frank 88-40-88-50, dollár 198-50-199-50, angol font 948-952, olasz lira 8-16-8-20.

Valutapiac február 19-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1045-00, Berlin —, London 947-00, Newyork 198-75, Róma 818-00, Zürich 38-30, Bécs 27-90, Prága 590.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740-00, márka 46-00, leva 133, török lira 102, font sterling 940, francia frank 10-65, svájci frank 37-50, olasz lira 825, drachma 325-00, dinár 315-00, dollár 196-75, lengyel marka 36-00, osztrák korona 28-00, magyar korona 26-00, cseh korona 570.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-75—123-75, Amszterdam 208-55—208-55, Newyork 520-25—520-50, London 2475-00—2476-00, Páris 2712-50—2715-00, Milánó 2125-00—2130-00, Prága 1542-50—1542-50, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 850-00—850-00, Bukarest 262-50—262-50, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-37—73-40.

Párisi tőzsde: Bukarest 970-00, Zürich 367-50.

Exlibris

— Könyvolvasók lapja —
Kérjen prospektust LEPAGE-től Kolozsvár

VOX VOX

Technikailag leg fejlettebb Technikailag leg fejlettebb

hangkészületek és lemezek

legteljesebb hangvisszaadás kellemetlen mellékzörejek nélkül. — Kellemes hangverseny otthon.

Lloyd 3382

Ha művész kivételül fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit, asztalosok furnirszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Biztosítsunk az

„ORIENT“

Általános Biztosító R.-T.-nál

MILKA SUCHARD

TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR

SZINE

Ajókai c
Szinhaban
rozatos Jókai
a legnagyobb
százéves évf
kizáróan az
szinre, hanem
tehetségtelen
Jókai mint
regényírói n
ő szindarabj
mint például
amelyet Hev
hírű regényé
végtelenül
ötfele vonásos
meri a regén
lehetett. A f
mény László
Női szerep
szerepe. Poó
meg. A több

7 w

Som

Dier

Mittv

Don

Das

umfa

lässi

biete

Die

„Be

Belü

Jönn

Kapha

Ara: 360

Kérje prosp

SZINHÁZ - MŰVESZET

A Jókai centennáriuma kolozsvári Magyar Színházban. A kolozsvári Magyar Színház sorozatos Jókai-darabok előadásával ünnepli meg a legnagyobb magyar regényíró születésének százéves évfordulóját. Kár, hogy a színház nem kizáróan az eredeti Jókai-darabokat hozza színre, hanem az utóbbi években meglehetősen tehetségtelenül dramatizált Jókai-regényeket. Jókai mint szindarabíró, mélyen alatta áll regényírói nagyságának, de bizonyos, hogy az ő szindarabjai is összehasonlíthatatlanul jobbak, mint például a tegnapi előadott „Magyar nábob”, amelyet Hevesi Sándor dramatizált Jókai világhírű regényéből. Aki a regényt ismeri, annak végtelenül unalmas volt az a száraz, hosszú, ötfelvonásos türelemjáték, aki viszont nem ismeri a regényt, annak talán még unalmasabb lehetett. A főszerepeket Forgács Sándor, Kemény László, Mihályffy és Cselle játszották. Női szerep csak egy van nagyobb, a Fanni szerepe. Poór Lili kedves lágyassággal játszotta meg. A többiek: Baróti Erzs, Laczkó Aranka,

Miklóssy Margit, Áldor Juliska és mindannyian jók voltak. Az előadás előtt Janovics Jenő direktor magasröptű emlékezésű tartott Jókairól.

Beregi Oszkár vendégszereplése Erdélyben. Budapestről jelentik: Budapesti távirati jelentések alapján közöltük már, hogy Beregi Oszkár, a kiváló magyar jellemszínész újból visszatért Budapestre és a szombat esti előadás keretében a Vígsházban fog ismét szerepelni. Beregi szereplése ellen, mint ismeretes, a budapesti fajvédők tüntetést akarnak rendezni. Ennek ellensúlyozására a magyarországi színészszövetség elhatározta, hogy ma este szimpátia-tüntetést rendez az összes színházakban. A terv szerint egy meghatározott időben az összes budapesti színházakban néhány percere megáll az előadás, hogy általánosan kifejezésre juttassák a magyar színészeknek és a közönségnek Beregi Oszkár iránti szimpátiáját. Mint értesülünk, a nagyváradi színház igazgatója, gróf László táviratot intézett Beregihez, amelyben arra kéri, hogy vendégszereplésre néhány estére jöjjön le Nagyváradra. Hír szerint Beregi a meghívást elfogadta és vendégszereplését ki fogja terjeszteni néhány más erdélyi és bánáti városra is.

Magyar Színház heti műsora

Péntek: Aranyember [A Jókai centennarium harmadik estéje, ünnepi előadás, Szentgyörgyi István születésének 84-ik évfordulóján. Napi bérlet 74 szám B, mérsékelt enyém helyárrakkal, sorozatszám 74]

Szombat d. u. fél 4-kor: Nagyhercegnő és a pincér (Ujdonság 4 edszer, mérsékelt helyárrakkal, sorozat 75)

Szombat este 8-kor: Fügefalavél (Opérettenjdonság, 7-edszer, premiérehelyárrakkal, bérletszűnetben, sorozat 76)

Vasárnap d. e. fél 11-kor: A szocialis missió-egyesület műsoros matinéje. (Premiére-helyárrakka, sorozat 77)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Mágnaš Miska (Mérsékelt helyárrakkal, sorozat 78)

Vasárnap este 8-kor: Nótás kapitány (16-odszor, bérletszűnetben, premiére helyárrakkal, sorozat 79)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Péntek, február 20. *Patt és Pattachon, mint csempészek.* Nevetető vígjáték, 6 felvonásban. Főszerepben az ismert dán komikusok: Patt és Pattachon.

Uránia-mozgó. Péntek, febr. 20. Szenzációs premier. *Bányatűz.* Szenzációs megrázó dráma, 5 felvonásban a bányamunkások életéből. Főszerepben a kiváló német művészek: Liane Haid és Carl de Voght.

Apolló-mozgó. Péntek, február 20. *A diadalmas ökök.* Szerzációs dráma, 5 nagy felvonásban. Főszerepben a boxolás viágbajnokai: Carpentier.

Egy kíséret elegendő

annak igazolására, hogy a legmákosabb hűléses fájdalom, köszvény

rheuma és esuz

rogtón megszűnik, ha elhasználunk egy üveg dr. Biró-féle

KASTANIN-t

Hatása páratlan. 1 üveg 30 lej. Főraktár: Dr. Biró gyógyszerár, Cluj. -2- Llovd 3367

Kalapzsák

Lepage-nál Kolozsvár. — Kérjen mintát.

Uj! Megnyilt a Uj!

Gentleman

áruház

Kész férfiruhák, felöltők. Nagy választék angol és francia szövetekben. Saját szabóságunk méret után készíti a legújabb divatu öltönyöket és felöltöket. Férfi fehérneműk méret után! Férfi divatcikkujdonságok! Olcsó, szabott árak.

Cal. Reg. Ferdinand (Szép-utca sarok) Renner portával szemben. L. 3247

Ha szép és eredményesen hirdetni óhajt vagy propaganda tervezetet óhajt kidolgoztatni, forduljon az „EXPRESS” Hirdető Irodához, Timisara. Belváros. v. Hunyadi-utca 8 sz. Telefon 22-25

Purimi mulatságra

legalkalmasabb egyfelvonásos

Orrlik és Hebbegő

Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályánál

Ára 60 lej.

Wer sich über die
Verhältnisse in Deutschland
eingehend informieren will, lese das

Berliner Tageblatt

das deutsche Weltblatt

mit seinen

7 wertvollen illustrierten Gratis-Wochenschriften:

Sonntag: „Der Welt-Spiegel“ Freitag: Illustr. Witzblatt „ULK“
Dienstag: „Moden-Spiegel“ Sonnabend: „Jede Woche Musik“
Mittwoch: „Techn. Rundschau“ und „Haus Hof Garten“ mit
Donnerstag: „Sport-Spiegel“ „Jugend-Spiegel“

Das „Berliner Tageblatt“ ist unerreicht in der Organisation seines umfassenden Nachrichtendienstes und unvergleichlich in der Zuverlässigkeit und Schnelligkeit seiner Berichterstattung aus aller Welt.

Der massgebende kritische Handelsteil

bietet für Handel und Industrie unentbehrliche Informationen.

Die Firma „PALLAS“ in Cluj hat den Hauptverschleiss des „Berliner Tageblattes“ übernommen und wird für die Belieferung aller Kioske und Buchhandlungen, die Zeitungen führen, Sorge tragen.

Jönnek a hideg és a nedves napok

Ezrek és ezrek panaszkodnak meghűlésről, nátháról és rheumatikus fájdalmakról. A mi elektromos

házi fényfürdőnk

a legjobb általom mindezek ellen. Izasztó hatása van, a szívet nem támadja meg s ezért különösen jó hatású az anyagcsere zavarainál. Minden elektromos vezetékbe bekapcsolható.

Kapható: SIEMENS és HALSKE művek

Ára: 3600 lej
Kérje prospektusunkat.

gyártmányainak elárásítójánál, Cluj, Piata Cuza Voda No 15.
Román Villamossági Társaság, Siemens-Schuckert R.-T. Gyengeáram osztály
Rador No 2418

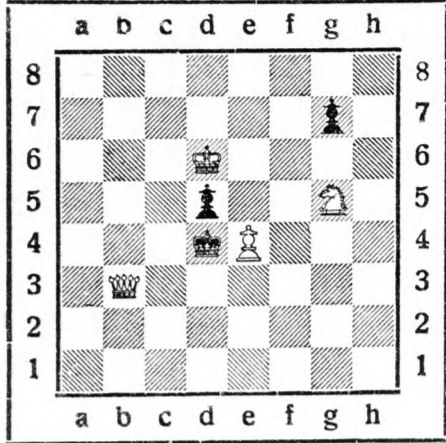
SAKK

Rovatvezető: Dr. BRÓDY MIKLÓS

13. sz. feladvány.

Rosenberg Dávid-tól (Oradea Mare).

Sötét: Kd4, gyal.: d5, e7 (3).

Világos: Kc6, Vb3, Hg5, gyal.: e4 (4)
Világos indul és a 3-ik lépésre mattot ad.

Megfejtés

A január 30-iki számban közölt 11. sz. (Fidizius I. 61) feladvány megfejtése. Hadállás: Vil.: Ka8, Vf5, Bc8, Fb3, Hb5, gyal.: d5 (6). Söt.: Kb4, Bc2, Fh2, Hc2, Hg5, gyal.: a3, c3, d6 (10).

- 1. Vf5-h7
- 2. Hc7+
- 3. Bb5# (3. He6#)

- 1.
- 2. Hd6+
- 3. Va7# (Vf1#)

- 1.
- 2. Va7
- 3. Hc3#

- 1.
- 2. Vc7
- 3. Hc3#

- 1.
- 2. Hd4+
- 3. Va7#

1. Ka5 (c5)-re Va7+ stb.

Helyesen fejtették meg: Friedmann J., Rosenberg D., Weisz B. (Oradea-Mare), Gopal, Roth D., Schreiber N., Wald J. (Satmar), Dénes I. (Arad), Fisch A. és Grósz S. (Marghita), Ifj. Teszler S. (Visaul de sus).

Szerkesztői üzenetek

Dr. V. J. (Arad). A Przeziorka-féle feladvány lezárult megfejtése helytelen.

F. I. (Oradea M) Kettesének állása túltömött, tartalma azonban, nagy figuratömegéhez képest csekély. Csinosabb és gazdaságosabb hadállással próbálkozzék.

Dr. M. P. (Alba-Julia). A Lizard-féle végjátékot hiányosan fejtette meg. Mi történik sötét 1. Bb6-g6+ védelmére?

W. J. (Satmar). Kettesében kevés a változatosság, tiszta és gazdaságos mattállást sincsenek benne. Nagyobb önkritikát és gondosabb kidolgozást kérünk, akkor talán fog közelíthető is alkotni.

H. D. (Cluj). Négyese egyszerű feladvány, mely hozzá még sakkkal is kezdődik. Hármastán a fővariáns (1. Ba6, 2. Vd6) tehetség árul el, de többi változatai gyengék és nem is tiszta és gazdaságos hadállások. Ugyancsak ajánljuk önnek is, mint az előző szerk. üzenetben tettük.

Sakk-hírek

Aljechin, a zseniális orosz mestert ismét megjavította a „vak-játék“ világrekordját. Február 1-én Párizsban 28 (!) játszmát játszott egyidejűleg tábla nélkül, fenomenális eredményre. 22 játszmát megnyert, 3-tal remisvé tett és csak 3-at veszített. A produkció mintegy 12 óráig tartott. (Kis sünettel). Feltjük a nagyszerű Aljechint, nehogy egyáltalán ilyen óriási túltelherése játékteljesítésére és egészségére vissza ne hasson.

A kolozsvári sakk-verseny selejtező mérkőzéseit már majdnem befejezték. A 28 játékos közül — kik 4 csoportban küzdenek — legnagyobb esélyük a döntő csoportba való bejutásra a következőknek van: dr. Érős, dr. Neumann, Moskovitz, Gábel, Asztalos Ferency, Dragos, dr. Biró, Rubin, Radó, Boér és dr. Tamásy.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állásfoglalásoknak 30% kedvezmény. **Apróhirdetések díja előre fizetendő.**

Jó karban levő, látható írású írógép eladó. Cim a kiadóban.

Erdély városában festék és vegyiáru szakmában helyi képviselőket keres „Stella“ vegyipari vállalat ORADEA-MARE.

Házvezető 30—50 év körüli, izraelita, vallásos öregebb arany, vidéki városba kerestetik. Ajánlatok „Házvezető“ jellegűre a kiadóba kerestetik. 8586

Köser husvétli paradalmi bor, prima minőségű olasz rizing 1924 évi termés, csak 70 Hl. eladó hordó nélkül, vasutállomás helyben. Cim a kiadóban. 8600

Pályázat. Az oradea-marei orth. izr. hitközségnél frissenedésben van egy שׂוֹרֵב állás, melyre pályázatok e hó végéig a hitközségi irodába Oradea-Mare, Str. Manastirei No 2. küldendők. Ajánlatozótól megkérjük, hogy שׂוֹרֵב ירא ה' מרבים legyen és mint megfelelő בעל תפילה a nagytemplomban előmádkozhasson. Fizetés megállapodás szerint. Ajánlatokhoz תפילה és egyéb כתבים másolatok csatolandók, valamint életkor és családi állapot megjelölendő. Próbá előmádkozásra csak a meghívott lesz bocsájtva, akinek költsége meg lesz térítve. — Oradea-Mare, 5685. szept. hó 16 án, 1925. február 10-én. Hirsch Henrik, hitk. főjegyző, Nussbaum Sámuel, hitk. elnök.

Eladó üzemképes állapotban levő Hoffer-Schranz gyártmányú cseplőgépgarnitúra, mely áll 1 db 6 lóerős lokomobil, hozzávaló csaplések, rény s szerszámokkal, a lokomobil alkalmas malomkö elhajására is. Értekezni Teszler Henrik. Dej. 8596

Barzel Rierarie Vasúzet Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13 Telefon 1049

Román, magyar, német nyelvet bíró, textilszakmában perfect segéd, alast keres márc. 1-re. Levéleket „Augro“ jelgű a kiadóba kér. 8599

Börzszakmában jártas idősebb borkereskedő segéd, ki a román nyelvet bírja, felvétetik. Deutsch A. & Fiai borkereskedése, Lugoj. 8608

Talcum (Fedeiwei) és Pudertalcum legprimább stajer Jru minden mennyiségben. Csontolaj üvegekben, csinosan csomagolva. Vaselinolaj hordóban és kisebb tételben is állandóan leg több napi árban kapható. Telef n: 1-35 és 4-07. **Aradi Olajipar R-T-nál -- Arad.** Telegramm: Olajipar.

Citrom 300, 330-as Narancs 80, 100 Szilva ladás és zsákos. kapható **LÉB Fivéreknel, Cluj. — Telefon 471.**

Allandóan drágul a könyv, de az Uj Kelet könyvosztályánál még a régi árákon kaphatók az alábbi zsidó tárgyú művek:

Agnon: És a megörbédett kiegyenesedik	45
Dr. Bai: Zengő Hárfa	25
Gorelik: Clon és a gólu z.	18
Gorion: József és testvérei	25
Grotto: Zsidó reneszánsz	25
Kabbalisták és csodatévők	30
Kacér: Gólem	15
Nordaz: Mesék	22
Sobolem Alejchem: Leégett nemesek	35
Sokolow: Uj zsidó	15
Giszkalay: Tamar	80
Uj próféciák könyve	75
A titok	15
Gús Chsalav látomásai	80
M. A. Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó I.: Szent Eliz.	50
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	15
Paneth: Utazásom a Szentföldön	8

200 lejen felüli vételnél 10% engedmény.

Hirdessen az Uj Keletben!

Les Successeurs

d'ALBERT GODDE, BEDIN & Co.

Paris, Lyon, Tarare, Mulhouse

Nyári ujdonságok

gazdag választéka érkezett.

Versenyt kizáró árak! Kapható csak **Versenyt kizáró árak!**

a bukaresti fióknál,

70. Strada Carol — 2. Strada Căldărari.

Kizárólag engros elárúsítás Vegyen csak Kizárólag engros elárúsítás

A. G. B. szöveteket

Szerkesztőség hivatal és nyol

Cluj-Kolozsvár, St. Pop. (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal: Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizárólag szerkesztőséghez kerüljenek. Kéziratok adunk vissza.

1925 február 21

A két ve

Ma már a világrovatot nyitott: a kettőben a háború képe tükröződik a munista perekről a gyilkosságok események.

Leipzigban még cseka pörög, — enközött a régmódi a kolerabacillus is, felek életét akarták. Ami ott Berlinben látszik, vagy tulfügylkosságnak, azt az a szellem, amely Ujabb halálosvégűténtek a bolgár főez szinte már állanária belső politika mákban van némi lévő diktatura bírójogerős itéletekkel sorát kövesse el. V saját osztály-, vagy összeesküvésekkel d sát, kik más pártion désen vannak. Vég egyforma gyilkossá az egyiket a „jog“, játszó meggyőződés

Ezt az európai sem a tenger, sem politikai gyilkosság szágában, európai fő a fajtája és a selyen ménye, vagy az öni amint Tokióból jelemerényleteket kísé

A háboru utáni egyik legjellemzőbb rendszer, amely a k meg politikája legfő felől az uralmon lev az elnyomottak gyilk két véletében zan polgárság. A két Egyik jogcíme a má kül meg sem lehet. egész természetesen, kijelenti, hogy titkos esküvést fedezett fel letet. Viszont tudva csak válaszadásul sz vérengzésre, amelyet bulinszky párthivei

Európa józan kö igyekszik a két végl örizni. Tudja azt, ho nál semmivel sem en másik fajtája, amely fiaik fizetett bírákkal hóhérok utján végezt hogy egyformán átkteszi tönkre a polgár ségét. És küzdeni me küzdelmet csak akko köze felérnek ellenfe egyaránt. Ma már cs galom a régi fegyver mit Európa civilizáci hitű emberek. Ezt a világháboru és urrá te bombát, a gyilkot és kezünk ügyében vann emberiségét a józan Bombamerénylet és v fogalom határolja az